

Kelet-magyarországi Közösségszolgálat Alapítvány

*Bátorítani, informálni, kapcsolatot építeni
– 19 év a helyi közösségek szolgálatában*

A Közösségszolgálat Alapítvány logója

A közösségfejlesztésről úgy tartjuk, hogy a kis lépések művészete, olyan folyamat, amely eredményeit csak hosszabb távon mutatja meg.

Ilyen kis lépésekből álló folyamat eredményeként érlelődött a debreceni székhelyű *Kelet-magyarországi Közösségszolgálat Alapítvány* létrehozásának gondolata, és a helyi közösségi igények és lehetőségek alakították ki mai arculatát.

Fontos az elköteleződésünket megalapozó kezdetek felidézése, hiszen ennek ismeretében válhatnak csak igazán megismerhetővé céljaink, küldetésünk.

A közösségfejlesztéssel való kapcsolatunk 1989-ben kezdődött, csatlakozva a Közösségfejlesztők Egyesü-

letének célkitűzéseire, amely azért szerveződött, hogy az ország különböző helyein élő, gondolkodó, cselekvő, a „változtathatatlannak” mondottba bele nem törődőket megtalálja. Hogy az emberekből és közösségekből felszínre hozza a jót.

Ezután közös tanulás, külföldi és hazai kezdeményezések megismerése, egész települést feltáró és abból építkező közösségfejlesztő munkák sora következett.

A kezdetek: elköteleződés, tanulás, kihívások

A Közösségfejlesztők Hajdú-Bihar megyei Egyesületét 1992. március 17-én alapítottuk meg Debrecenben.

Közösségi élményekkel teli és kihívásokban gazdag időszak volt! Az egyesület tagjaiként szinte valamennyien közművelődési intézményben dolgoztunk és kerestük a megújulás lehetőségét; azokat a kitörési pontokat, amelyek lehetőséget adtak arra, hogy a gomba módra szaporodó helyi közösségeket bátorítani és segíteni tudjuk, túl az intézményi kereteken is.

A közösségfejlesztés, mint szemlélet, szakma és annak cselekvési technikái országosan is ekkor kezdenek ismertté válni és kibontakozni. Mi az

elsőként a megyei csatlakozók között, úgy éreztük a munkánk során, hogy ennek szellemiségében találtunk kapaszkodót, követésre méltót.

Ennek első lépése volt, hogy 1990-ben elsőként az országban, Hajdú-Bihar megyében szerveztünk bizonyítványt adó *közösségfejlesztő képzést*, főként a majdani egyesületi tagok részvételével.

Máig őrzöm, amit akkor írtam a képzésünk értékeléséről:

„Szinte az egyik napról a másikra alakul közösségfejlesztő szakmai identitásunk, amelynek során környezetünkkel is feszültségekbe kerülünk, néha konfliktusokat is megélünk, de átéljük, hogy valamiféle hőskorszak kialakítói is vagyunk, még ha egyedül is, még ha egzisztenciális bizonytalanságban is. Vonzódunk az ismeretlenhez, ki akarjuk próbálni magunkat, nyelvet szeretnénk tanulni, külföldre utazni, feltöltődni, hogy mindez erőt adjon nemcsak a hétköznapi elviseléséhez, hanem alakításához is.”

Képzésünk szerves folytatása volt a Nagyrábén elinduló közösségfejlesztő munka, a konyári kulturális – településfejlesztő javaslatokat kidolgozó terepmunkánk. Kalendáriumok, falukönyvek születtek Nagyrábén,

Szentpéterszegen, Püspökladányban. Települési és gyermek önkormányzatok létrejöttét segítettük Szentpéterszegen, Fehérgyarmaton Debrecen-Csapókertrben.

Helyi értékeket feltáró és bemutató szomszédsgai munka vette kezdetét Szentpéterszeg, Gáborján, Hencida, Váncsod településeken.

1996 májusában megalapítottuk a Bihar Közösségeiért Alapítványt, amely máig hatékony segítője a bihari térség civil szervezeteinek.

Fontos volt számunkra az egyesület!

Elsőként azért, mert nap mint nap megélhettük a közös gondolkodás örömét, azt hogy nem vagyunk egyedül, és mert rendelkezésünkre állt egy olyan közösen épített tudástár, amelyet mindannyian építhettünk, és amelyből hiszem, hogy a mai napig építkezünk.

Megsokszorozódtak a kapcsolataink, összeadódtak a gyakorlatban bevált módszereink. Megtanulhattuk a közös tervezés előnyeit és nehézségeit, átélhettük a közösségi megvalósítás folyamatát, és megtapasztalhattuk az egymásért felelősséggel tartozás érzését.

Bátorítani, informálni, kapcsolatot építeni

1993-at írtunk, amikor hosszú vajúdás és reménytelen forráskeresés után létrejött a Közösségszolgálat Alapítvány, és létrehozta az első országos közösségfejlesztő szakemberhálózatot. Tíz főállású helyi fejlesztőt alkalmazott, és együttműködött további szakemberekkel. Balázi Károly, Balipap Ferenc, Bihariné Asbóth Emőke, Hallgató Éva, Kecskeméthyiné Sedivi Lilla, Keresztesi József, Kovács Flórián, Magyar Istvánné, Pálinkás Sándorné, Pósfay Péter, Vattay Dénes és a szellemi vezérek: Beke Pál, Péterfi Ferenc, Varga A. Tamás és Vercseg Ilona alkották a csapatot. Többen tartottak velünk más intézményeknél dolgozva: Huszerl József, Pocsajiné Fábíán Magdolna, Polyák Albert, Imre Károly, Kenyeres Sándorné, Markolt András, és később csatlakozott Mészáros Zsuzsa. Örülök, hogy én is részese lehettem ennek a munkának.

Az első időkben szinte havonta találkoztunk Dobogókön, Balatonalmádiban, Budapesten. Végiglátogattunk szinte valamennyi helyi közösségszolgálatot. Megálmodtunk, elindítottunk, kipróbáltunk valamit, amit akkor nem sikerült megvalósítani, de hatása máig élő.

Ennek a folyamatnak a keretében jött létre Debrecenben 1995-ben a Kélet-magyarországi Közösségszolgálat Alapítvány, amely folyamatos munkával, informáló, fejlesztő, képző és kapcsolatteremtő tevékenysége révén ma is elkötelezett bátorítója a helyi közösségeknek a régióban.

Alapítványunk a közösségfejlesztés ügye mellett kötelezte el magát, amelynek fókuszában a helyi közösségeket segítő, információt adó, bátorító és fejlesztő munka áll.

De mit is jelent valójában a közösségfejlesztés?

„Szeretnék egy közösségnek a tagja lenni, amelyben jól érzem magam, és amelyet segíthetek magam is” idézem az egyik ifjúsági közösségfejlesztő munkánk résztvevőjének gondolatait, aki egyszerű szavakkal, csodálatosan fogalmazta meg a közösségben, a közösségért végzett munka lényegét.

A közösségszervezés vagy közösségfejlesztés felfogásunkban elsősorban a települések, térségek, szomszédsgok közösségi kezdeményező- és cselekvőképességének fejlesztését

jelent, amelyben kulcsszerepe van a polgároknak, közösségeiknek, hálózataiknak. Olyan közösségek általi fejlesztés és építkezés, amelynek fókuszában a bátorítás, ösztönzés, az információcsere, kapcsolatépítés és az együttműködés fejlesztése áll.

Célja a civil társadalom fejlesztése, a közösséghez való tartozás érzésének erősítése és a képessé tétel. Alapelvei a közösség és a részvétel, amelyek időtállóan bizonyultak a közösségfejlesztés folyamatosan fejlődő és változó fókuszában.

Ha arra a kérdésre keressük a példákat a képzéseinken résztvevőkkel, hogy melyek voltak életük meghatározó közösségei és miért, akkor a válaszok között ott találjuk a családot, az iskolai, munkahelyi, vagy az érdeklődési kör szerint választott közösségeket.

A részvétel alapelve azt jelenti, hogy cselekvően részt veszünk annak a közösségnek az életében, ahová tartozunk.

Alapítványunk alapvető célkitűzése, hogy szolgáltató-fejlesztő tevékenységünk révén elősegítsük elsősorban a civil szektoron belüli, valamint a szektorok közötti együttműködést. Fontos feladatunk, hogy a közösségi munka, a közösségfejlesztés területén elért tudást és gyakorlati tapasztalatait megismertessük a helyi közösségekkel, támogassuk őket az információkhoz jutásban, hozzájáruljunk a partnerség- és hálózatépítő gyakorlatuk fejlesztéséhez, kapcsolatrendszerük szélesítéséhez.

Az adattár

Jó gyakorlatok – tevékenységünk főbb elemei:

I. Információs és Tanácsadó Iroda, Civil Közösségi Adattár működtetése

Az információs irodánkban az alábbi szolgáltatásokat biztosítjuk a hozzánk forduló nonprofit szervezeteknek:

Információs szolgáltatás pályázatokhoz, kapcsolatépítéshez, közösségfejlesztő folyamatok tervezéséhez.

Közösségi könyvtár működtetése (könyvvállományunk www.eck.hu/adattar portálunkon megtalálható).

A különféle témadosziék, jó gyakorlatok gyűjteményének használata.

A proHáló hálózattal csapatépítő út Prágában

II. Tanácsadó programok

Működésünk során talán a legtöbbet a következő kérdésekre válaszoltunk: Milyen típusú szervezetet érdemes létrehozni céljaink megvalósításához, egyesületet vagy alapítványt? Hogyan működtessük közösségünket, hogy megfeleljen a mindenkor érvényes törvényi kereteknek? Természetesen később sorjázna a további kérdések is: Hogyan teremtünk forrásokat céljainkhoz? Hogyan építsünk kapcsolatokat? Hogyan tegyük még hatékonyabbá szervezetünk működését?

Ezeknek a beszélgetéseknek éppen célja a megerősítés, mint az elgondolkodtatás. Véleményem szerint,

ha alaposan végiggondoljuk az érveket, azt, hogy melyik forma mellett mi szól, és azt, hogy valóban „megérett” a kezdeményezés arra, hogy jogi formát öltjön – később sok „felesleges tehertől” szabadulhatunk meg.

Tapasztalataink szerint a legfontosabb a tanácsadó programok szervezésében az időbeni meghirdetés, a téma pontos megjelölése, a résztvevők motiválása abban, hogy ne csak „hallgatói” legyenek a tanácsadásnak, hanem maguk is alakítsák azt kérdéseikkel. Kulcsfontosságú a jól felkészült szakember, aki nem csak a saját témájában rendelkezik naprakész ismeretekkel, de ezen túl jól ismeri a

nonprofit működés lényegét is. A tanácsadáson való részvétel ingyenes, de regisztrációhoz kötött.

A csoportos tanácsadásokon maximum 8 fő vesz részt, így is biztosítva azt, hogy a program interaktív, informatív és kapcsolatépítő legyen.

Jogi tanácsadás

A nonprofit jogi formák működésének jogi és pénzügyi szabályai állnak fókuszban, időnként az időszaknak megfelelő témák részletes megvitatásával (pl. az 1% fogadása, közhasznúsági jelentés készítése stb.)

Közösségfejlesztés

Ezt a tanácsadási formát az az igény hozta életre, hogy számos közösség küzd azzal a kihívással, hogyan tehetné hatékonyabbá tevékenységét? Rendszeresen azok a kérdések, amelyek a következő témakörökre irányulnak: Hogyan aktivizálható tagságunk? Milyen formák és cselekvési technikák léteznek? Hogyan ismerhetjük meg hatékonyan közösségünk rejtett erőforrásait? Milyen jó gyakorlatokat érdemes megismerni?

PR és kommunikációs tanácsadás civil szervezetek számára

Sok nonprofit szervezet tanácsaltalan, hogyan népszerűsíthetné programjait, miként kerülhetnek a médiába, sokan viszont éppen a médiaszereplésektől riadnak vissza, vagy éppen a közlemények, sajtómeghívók megírásában bizonytalanok. Mások-

Mikulás az Életmódnapok keretében

Fókuszban a Civil törvény konferencia

nak a pályázati kommunikációs csomagok kidolgozása és megvalósítása okoz nehézséget.

A tanácsadáson a résztvevőknek lehetőségük van egymás kérdéseiből is tanulni, egymás munkáját megismerni, kapcsolatot építeni.

III. Partnerség – kapcsolatépítés – hálózatfejlesztő tevékenység, különös tekintettel a helyi, megyei és a régiós együttműködésekre

2006 májusában kezdeményezői voltunk a Megyei Civil Partnerségi Műhely létrehozásának, amely 11 civil szervezet együttműködéséhez ad keretet. Bár együttműködésünk gyakran akadozik, mégis jelent egy szakmai kapaszkodót, és mindig nyitott lehetőséget a közös gondolkodásra, véleménycserére, együttműködésre.

2003 óta tagjai vagyunk a proHáló – Hálózat a nonprofit szolgáltatók és a nonprofit szolgáltatások hálózatának fejlesztéséért – szakmai együttműködésnek www.prohalo.hu.

IV. Képzések, műhelymunkák

A közösségfejlesztési cselekvés technikái – műhelymunka sorozat megvalósításában veszünk részt akkreditált képző intézmények felkérésére, évente általában három alkalommal.

A proHáló hálózat által kidolgozott *Hálózatfejlesztés az együttmű-*

köds művészete elnevezésű képzési programban szakmai fejlesztői szerepet vállaltunk.

V. Közösségfejlesztő folyamatok generálása, segítése, mentorálása

Jelenlegi fejlesztő munkáink közül mindenképpen említésre méltóak a Nemzeti Művelődési Intézet Hajdú-Bihar megyei Irodájának felkérésére megvalósuló fejlesztések. Egyrészt a Püspöklányi Ifjúsági Házzal együttműködésben megvalósuló ifjúsági közösségfejlesztő munka, amely a közösségi felmérés módszerét alkalmazza. Az a cél, hogy a fiatalok aktívan, saját ötletek alapján, maguk valósítsák meg azokat a programokat, amelyek segítségével még otthonosabb lehet számukra a város. Másrészt Folyáson – a helyi közösségi aktivitást feltáró interjúra alapozott közösségi beszélgetéssorozat, amely a lakosok aktivizálását és a civil szervezet közötti együttműködés fejlesztését tűzte ki célul.

Büszkék vagyunk rá, hogy 2004-ben elnyertük a civil szervezetek és magánszemélyek által adományozott, Koppányi Istvánról elnevezett Civil Díjat. A díjat évente egy szervezet nyerheti el megyénkben – szavazás alapján –, amely az adott évben a legtöbbet tette a helyi civil társadalom épüléséért.

Eddigi működésünk legsikeresebb kezdeményezései: 1996: Szerdán Tízen Tízkor – beszélgetés a Civil Közösségi Adattárban, 1997: Civil Közösségek Kistérségi Fóruma a bihari kistérségben, 1998: Közösségi hétvégék a közösségfejlesztés cselekvési technikáinak megismertetésére, 1999: Dialógus a Civil Magyarorszáért – konferencia, 2000: Jó ügyekért 1 % a civileknek! sorozat, 2001: III. Civil Akadémia – a szektorok közötti kapcsolat fejlesztéséért, 2001: Település, ifjúság, közösség – képzéssorozat, 2002: A civil szektor fenntarthatósága, függetlensége és érdekérvényesítés – fórum, 2003: A mindennapok minőségért! – életmódnapok, 2004: Kistérségi Civil Műhely kezdeményezése, 2005: I. Van Civil Kurázs! – konferencia, 2006: Megyei Civil Partnerségi Műhely kezdeményezése, 2007: Látóút szervezése a Kiskunságba, 2008: Megyei Tanácsadó Szolgálat működtetése, 2009: „A közösségfejlesztés cselekvési technikái” – továbbképzés, 2010: Megyei Civil Díjas Napok, 2011: Civil Disputa sorozat, 2012: Tanácsadó programok rendszere.

Jövőképünk legfontosabb célkitűzése, hogy alapítványunk kiszámítható, stabil, színvonalas tevékenységet végző, a szükségletekre rugalmasan reagáló, fejlesztő, szolgáltató szervezetként működjön.

GROSKÁNÉ PIRÁNSZKI IRÉN, közösségfejlesztő: Népművelő-könyvtáros diplomát a debreceni Tanítóképző Intézetben szereztem. Pályámat szülőfalumban Nyírmártonfalván kezdtem, ahol a Klubkönyvtár vezetője voltam. 1976-tól a debreceni Kölcsey Ferenc Megyei Városi Művelődési Központ módszertani főelőadójaként előbb az ifjúsági klubok, később a népművelők szakmai képzései voltak a jelentősebb munkaterületeim. Ezt követte a Magyar Művelődési Intézet, ahol a Közösségfejlesztési Osztály munkatársaként a Kelet-magyarországi közösségfejlesztő folyamatokat segíthettem helyi rezidensként. További munkahelyeim: a debreceni Művészeti és Kézművesipari Szakképző Iskola és a Kelet-magyarországi Közösségszolgálat Alapítvány voltak. 2003-2013-ig a proHáló országos Hálózat programvezetői, majd elnöki tisztségét láttam el.